

Oponentský posudek diplomové práce

Název práce: **Askeze v životě a díle Simone Weilové a Matky Marie Skobcovové**

Autor práce: Barbora Bárta Mráčková

Práce Barbory Bárty Mráčkové sleduje motiv askeze v životě a díle dvou pozoruhodných osobností náboženského myšlení první poloviny 20. století, francouzské filosofky židovského původu a ruské pravoslavné emigrantky, jejichž životní cesty se protnul (aniž by se kdy osobně setkaly) ve Francii v předvečer a v prvních letech druhé světové války. Hlavním tématem je srovnání jejich v mnohém podobného života a zaměření, charakteristického sociální angažovaností a radikálním sebevydáním pro druhé, jež obě dovedlo k určité vlastní verzi mystiky. Jedním z nejpozoruhodnějších výtěžků práce je podobnost askeze (coby teorie i praktického uskutečnění) obou myslitelek, jež přitom vzešly z poměrně odlišných tradic a prostředí.

U Simone Weilové věnuje autorka pozornost jejímu specifickému zázemí, v němž se spojovala židovská tradice (zpracovávaná s jistými obtížemi), silná socialistická angažovanost a rostoucí blízkost křesťanské, konkrétně římskokatolické spiritualitě, která ale nakonec nevedla k přijetí křtu a ponechala Weilovou „na rozhraní“, v pozici, která jí zřejmě svou nezakotveností (nezabezpečeností) vyhovovala a chápala ji jako nejbližší Ježíšovu učení, jež vnitřně objala. Autorka zdařile a s pomocí četných a vhodně zvolených citací ze spisů Simone Weilové ukazuje, jak se pokoušela skloubit vlastní intelektuální poctivost a touhu po pravdě s náboženskými pojmy a koncepty, z nichž tím nejzásadnějším je Boží sebe-ustoupení, stažení se (koncept *cimcum* v židovském, zejména mystickém myšlení, *kenosis* v křesťanské teologii). Weilová k tomu dodává vlastní odpověď, jíž je ustoupení z vlastního já. Člověk paradoxně může přispět k Božímu dílu stvoření tím, že se „odstvoří“. Tyto pasáže práce považuji za nejzdařilejší jak po obsahové, tak po jazykové stránce.

V případě Matky Marie (Jelizavety Skobcovové) jsou zásadními tématy na jedné straně zpracování ztráty vlastních dětí, které jí umožnilo proměnu fyzického mateřství v mateřství duchovní, na druhé straně hledání vlastní, nekonvenční podoby mnišství, které zůstává zakotvené v rámci a tradici pravoslaví, ale tvořivě se přizpůsobuje aktuální dějinné a společenské situaci a současně i radikalitě osobního rozhodnutí. Zkušenost matky vedla Marii Skobcovovou k specifickému rozvinutí jednoho aspektu Božího sebeustoupení (*kenoze*), jímž je uměnění prostoru matky, která se vydává pro své dítě a vzdává se části svého prostoru, života. Zde je opět jeden z nejsilnějších bodů práce, kde autorka nechává rozeznět dialog mezi myšlením obou pozoruhodných žen.

Autorka ve své diplomové práci zdařile podává srovnání života a základních myšlenek Simone Weilové a Matky Marie Skobcovové. Jen ojediněle, ale případně je uvádí do souvislosti s jinými teologickými postavami, v závěru citován je Jürgen Moltmann a jeho rozvinutí kenotické teologie sebeomezení Boha v knize *Bůh ve stvoření*.

Práce Barbory Bárty Mráčkové je přehledně strukturovaná, dobře pracuje s poznámkovým aparátem, má dostatečný rozsah citované literatury. Nadstandardní je jazyková úroveň práce, která zejména v první části, věnované Simone Weilové, dosahuje opravdu vysokých kvalit.

Pochválit je třeba i samotnou volbu tématu, která spojuje důležité teologické téma a navýsost aktuální kontext, jímž je otázka angažovanosti křesťanky ve světě. Propojení radikálního odevzdání sebe sama, vlastní přístupu mystiků, a stejně radikálního nasazení pro druhé ve formě sociální angažovanosti, jak je vidíme u obou hlavních postav práce, je mimořádně důležité a aktuální. Stejně aktuální je ovšem otázka, jak tvořivě zacházet s vlastní církevní tradicí. Zde můžeme sledovat dva přístupy: podržet si vlastní svobodnou pozici mimo hranice církve a náboženských tradic (Simone Weilová) a držet se v rámci vlastní tradice a kreativně ji rozvíjet, rozšiřovat a posunovat její hranice (Matka Marie).

Vzhledem k již uvedeným kvalitám práce toho není moc, co by se dalo autorce vytknout. Některé formulace jsou hůře pochopitelné a potřebovaly by osvětlení. K čemu například sloužila „rozklepaná olověná trubka v látkovém pouzdru“ Matce Marii? Na některých místech není jasné, kdo je autorem překladu citovaného v textu, případně je graficky zaměněn citát a vlastní text (pozn. 88). Také lze vypožorovat, že první polovina práce, věnovaná Simone Weilové, je o něco soustředěnější a kompaktnější i jazykově zdařilejší než polovina druhá, zabývající se Matkou Marií. Rozdíl ale v žádném případě není výrazný a nenarušuje dojem a výtěžek z četby.

Toto vše jsou ale skutečně jen drobné vady na kráse velmi zdařilé práce, za niž autorka zaslouží poděkování i povzbuzení k tomu, dále se tématu věnovat.

Navrhuji hodnocení práce stupněm A - B.

V Praze, 21. 6. 2024

Mgr. Filip Outrata, PhD.